

Чи сплачуєте ви за своє навчання та водночас чи утримують вас примусово на канікулах? Альтернатива є!

Про українські університети, які впроваджують «зелені» технології на свою користь

Щорічні примусові канікули

Кожного року, на початку опалювального сезону розмови про недостатність бюджетних коштів українських університетів на сплату комунальних платежів стають дедалі частішими. Багато учбових закладів змушені відсилати студентів на примусові канікули, а викладачів – у неоплачувані відпустки у січні та лютому, а також змінювати та стискати навчальну програму, встановлювати навчання по суботах, збільшувати кількість лекцій у теплу пору року та зменшувати їх кількість у холодну пору. І цей рік не є винятковим. Наприклад, у Чернівецькому національному університеті (ЧНУ) навчальний семестр почнеться тільки у лютому. Як пишеться у газеті «Молодий буковинець», «зимові канікули для студентів ставали все довгими на протязі останніх років, але в цьому році вони стали найдовшими: з 7 січня по 11 лютого». Газета посилається на декана ЧНУ, пана Степана Мельничука, який каже, що ці заходи було проведено з метою заощадження коштів. «Ми запровадили довгі канікули, тому що ми прагнемо максимально заощадити споживання енергії,» пояснив декан. «Ми прийняли таке рішення на початку навчального року, і навчальну програму було побудовано таким чином, щоб закінчити перший семестр до 1 січня. Протягом першого семестру заняття проводилися десять субот, у другому семестрі студентам доведеться приходити на заняття ще п'ять субот.» Газета пише, що на цей час опалюється тільки п'ятий корпус університету, тому що в ньому розташована адміністрація, та один гуртожиток для студентів-сиріт. Такі заходи допомагають заощадити від 30 до 40 процентів споживання енергії.

З тих самих причин студенти та викладачі Черкаського національного університету пішли на канікули з 28 грудня по 4 лютого. Того ж 4 лютого закінчуються канікули в Карпатському національному університеті. Прес-центр університету заявив, що такі довгі канікули спричинені саме заощадженням енергії. Деякі заклади переносять літню практику на зиму. Зокрема, такі зміни мав запровадити Ужгородський національний університет, і цей перелік можна продовжувати та продовжувати. На інформаційний запит «Дня» Міністерство освіти і науки України надало відповідь, що воно не наказувало університетам змінювати навчальну програму. І ми не отримали відповіді від Міністерства щодо того, яким чином планується розв'язати проблему заощадження енергії, яка безпосередньо впливає на процес навчання.

Експерти стверджують, що довгі канікули та більш інтенсивний графік навчання є примусовими та тимчасовими заходами, які не вирішують проблему. Одним з можливих рішень може стати використання «зелених» технологій, які можуть значно допомогти університетам. І приклади таких рішень вже існують в Україні.

Переваги енергоефективності

Щорічно Україна споживає біля 60 мільярдів кубометрів природного газу. Такі ж показники споживання можна спостерігати і в Сполучених Штатах, Японії, Росії та Германії, але водночас ці країни виробляють у десятки разів більше товарів та послуг. Всього українці споживають у три рази більше електроенергії, ніж європейці. Український уряд вже довгий час бореться із загальнонаціональною байдужістю до економії використання тепла, електроенергії та води, але без будь-яких значних результатів. «Існує вісім державних організацій, що опікуються енергетичною політикою та використанням поновлюваних джерел енергії. Але проблема полягає в тому, що вони абсолютно не скоординовані між собою», каже Роман ЗІНЧЕНКО, координатор Української мережі енергетичних інновацій Greencubator.

Ситуація із законодавством також не зовсім ясна: відповідальність за надмірне використання ресурсів не є чітко визначеною, існують проблеми з інфраструктурою та корупцією, та, найголовніше, не існує економічних мотиваторів для збереження енергії. Якщо державні організації зменшують свої витрати, на наступний рік їхні бюджети просто скорочуються. «Зростаючі ціни на енергоносії практично не залишають коштів на впровадження енергоефективних технологій. У цій ситуації більшість впроваджуваних в університетах заходів з енергозбереження реалізується за рахунок грантів. Ось чому ці заходи не є широко поширеними, а згадують скоріше пілотні проекти,» каже Олена ШЕВЧЕНКО, головний енергоменеджер Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Представники університету стверджують, що бажання перетворити будівлі закладу на енергоефективні споруди у його адміністрації є, але це потребує значних фінансових ресурсів.

Експерти вважають, що впровадження альтернативних форм фінансування могло б вирішити цю проблему. «Найпривабливішим є механізм «енергосервісних контрактів». Спершу фірма інвестує кошти в переустаткування університету, а потім вона щомісячно отримує кошти, заощаджені університетом на

рахунках за електроенергію та опалювання. Таким чином університет нічого не втрачає, а після всіх виплат він отримує значне зменшення виплат по комунальних платежах», пояснює Вадим Литвин, заступник директора комунального підприємства ГПІ. Як він вважає, позика державним установам на реорганізацію опалювальних систем може окупитися через 7-12 років, а реорганізація бухгалтерської системи та регулювання споживання енергії окупиться вже через 1-3 роки. Після набуття енергоефективності навчальні заклади стануть незалежними від держави, економічних криз та погодних умов. А заощаджені кошти можуть піти на устаткування учбових приміщень, закупівлю лабораторного обладнання та нових меблів, на закордонні поїздки для викладачів та студентів, тощо.

«Зелені» університети та університетські містечка

В той час коли уряд виявляється неспроможним подолати «синдром марнотратства», все більшої кількості приватних ініціативних груп та НУО це вдається. Експерти переконані, що значно легше виростити нове покоління відповідальної та свідомої молоді, ніж робити спроби перевчити людей старшого віку. Зінченко вважає, що «якщо люди замість зламаного крану побачать на радіаторі регулятор температури, системи розподіленого виробництва енергії, впровадження альтернативних джерел енергії, а не газу і вугілля, тоді вони застосуватимуть новітні підходи також на своїх робочих місцях.» Він заснував проєкт Greencubator разом з групою однодумців у 2009 році. Проєкт був спрямований на освітню діяльність у сфері енергоефективності, відновлюваних джерел енергії, скорочення викидів, тощо. Одною з перших їхніх ініціатив були «енергоефективні університети», в яких на зустрічах, конференціях та у таборах з вивчення технологій відновлюваної енергії [energy camps] зібралися представники понад 60 українських університетів. Наголос на університети не є випадковим: вузи та дослідницькі центри одними з перших розробляють та впроваджують технології «Smart Energy» [«розумна енергія»].

Агенство США з міжнародного розвитку (USAID) також опікується проблемою заощадження енергії. Ця організація вже протягом трьох років виступає спонсором програми «Енергоефективні університетські містечка». Організатори сподіваються, що завдяки цій програмі їхні партнери введуть у себе систематичні перевірки споживання ресурсів. Для цього учбовим закладам було надано відповідні посібники та комплекти інструментів для вимірювання та проведення перевірок рівню споживання енергії. Литвин наполягає, що підходи до заощадження енергії у гуртожитках та навчальних приміщеннях мають відрізнятися: «Регулювання температури є дуже важливим для навчальних приміщень, тому що через пониження температури на канікулах та у вихідні дні ефект від заощадження теплової енергії буде максимальним. Для гуртожитків вживання цього підходу не буде доцільним, тому що в них постійно проживають люди, але тут більш уваги слід зосередити на споживанні гарячої води з причини її великого вживання.»

Просвітницька робота щодо споживання енергії також розпочалась і в середніх школах. USAID сприяє навчальному процесу через організацію екскурсій на місцеві опалювальні підприємства та різноманітні конкурси. «За результатами опитування, в якому взяли участь 387 студентів, 360 батьків і 143 вчителів з 8 українських міст, було виявлено зміну звичок на більш енергозберігаючі в 94 відсотків батьків і 92 відсотків студентів; 98 відсотків студентів запропонували своїм батькам запровадити енергозберігаючі заходи вдома», повідомляє прес-служба проєкту. Приватні компанії також приєдналися до процесу інформування школярів. Наприклад, компанія Тетра Пак разом з Всеукраїнською екологічною лігою розробили та розповсюдили серед школярів Український громадський екологічний кодекс. "Розділи цього документа присвячені способам економії води, електроенергії, та тепла. Основний принцип нашої поради полягає в тому, що робити це може будь-хто. До речі, сам кодекс був надрукований на папері з вторинної сировини", говорить менеджер компанії Ганна ТАРАНЦОВА.

Оксана Хмельовська

"За допомогою сонячних батарей з травня по серпень можна заощадити до 100 відсотків енергії, яка використовується для нагріву води. Навесні і восени цей показник складе 50%, а в зимовий період -- від 5 до 45 відсотків від загального обсягу споживання", запевняє ректор Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Сковороди Віктор Коцур. Один з гуртожитків університету, оснащений сонячними батареями, останнього року заощадив 40000 гривень / фото REUTERS

